

PÁTKAI CSEMETEKERT ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

„Komplex Prevenációs Program” adaptációja alapján

2015.

OM szám: 203015

„ Arra taníts, hogy önálló lehessen, hogy büszke lehessen magamra!
Hogy elgondolkozzam rajta, hogy képessé váljak rá, hogy
eldönthessem, hogy végig vigyem. Én magam! Mert ez az út vezet el a
gyermeki lét végső céljához a boldog felnőtté válásig.”

Mária Montessori

Tartalomjegyzék

I.	Pedagógiai program módosításának indoklása.....	3
II.	A Program az alábbi törvényi előírások alapján jött létre	3
III.	Helyzetkép.....	4
1.	Az intézmény alapító, fenntartó szerve:.....	4
2.	Az intézmény típusa: Óvoda	4
3.	A pedagógiai program alkotója és elfogadója:.....	4
4.	Az Óvoda bemutatása:	5
IV.	Szakmai hitvallásunk.....	5
V.	Nevelési céljaink	6
VI.	Küldetésnyilatkozat	8
VII.	Óvodánk jövőképe.....	9
VIII.	Nevelési alapelveink.....	9
IX.	Nevelési céljaink	10
X.	Feladataink – az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján	11
1.	Egészség és környezeti nevelés alapelvei- Az egészséges életmód alakítása.....	11
2.	Érzelmi, erkölcsi, és közösségi nevelés	12
3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés.....	14
XI.	Az óvodai élet megszervezése.....	15
1.	Az óvoda személyi feltételei	15
2.	Az óvoda tárgyi feltételei	16
3.	Az óvoda csoportjai.....	16
4.	Napirendünk	16
XII.	Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógusok feladatai.....	17
1.	Szabad játék /amely az egész napot áthatja/.....	18
2.	Mozgás, testi nevelés.....	20
3.	Vizuális nevelés, manuális tevékenységek.....	23
4.	Mesélés és verselés.....	24
5.	Éneklés, zene, zenehallgatás	26
6.	Külső világ tevékeny megismerése	28
a)	Környezeti nevelés	28
b)	Matematikai tartalmú tevékenységek	30
5.	Munka jellegű tevékenységek	31
6.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	32
XIII.	Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	33
1.	A gyermekek életének jeles napjai	33
2.	Egyéb ünnepek	33
XIV.	Az óvoda kapcsolatai.....	37
1.	Az óvoda – család kapcsolata.....	37
2.	Az óvoda és az iskola kapcsolata	38
3.	Óvodánk egyéb kapcsolatai.....	38
XV.	Intézményünk speciális szolgáltatása	39
XVI.	Inkluzív pedagógia	40
XVII.	Gyermekvédelem.....	41
XVIII.	A pedagógiai munka dokumentációi	41
XIX.	A Pátkai Csemetekert Óvoda programjában felhasznált szakirodalmi jegyzék	42
XX.	Záró rendelkezések	44
1.	Érvényességi rendelkezések	44
XXI.	Legitimációs záradék.....	46
XXII.	Egyetértési Nyilatkozat	47

I. Pedagógiai program módosításának indoklása

A Sárkeresztes- Pátka- Magyaralmás-Moha Intézményi Társulás 2015.08.-31-én felbomlott.

Óvodánk - Pátkai Csemetekert Óvoda – néven 2015.09.01-től önálló intézményként működik.

II. A Program az alábbi törvényi előírások alapján jött létre

- *20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról,*
- *32/2012 (X.8.) EMMI rendelet A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelési irányelveiről,*
- *Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17) sz. Kormányrendelet,*
- *22/2013 (III. 22.) EMMI rendelet, ami a köznevelési törvény bevezetésével kapcsolatos módosítások,*
- *Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek Bizottsága által készített ajánlások alapján, valamint az elmúlt évek óvodahasználói körében történt szociokulturális életvitelben bekövetkezett változásokhoz való igazodás, és az óvodában folyt belső szakmai ellenőrzések tanulságai alapján.*
- *20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 7.§ alapján a pedagógiai program tartalmi elemei*
- *A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény*

- 1997. évi XXXI: törvény a gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról,
- Az 1998.évi XXVI: törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról,
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

III. Helyzetkép

1. Az intézmény alapító, fenntartó szerve:

Pátka község Önkormányzat Képviselőtestülete
8092 Pátka, Vak Bottyán tér2.

2. Az intézmény típusa: Óvoda

Az óvoda székhelye: 8092 Pátka, vak Bottyán tér 2.

Elérhetőség: Tel: 06-22-465-000

E-mail: patkaovi@citromail.hu

3. A pedagógiai program alkotója és elfogadója:

A Pátkai Csemetekert Óvoda nevelőtestülete

A nevelés nyelve: magyar

4. Az Óvoda bemutatása:

Óvodánk két csoporttal működik, kedvező természeti adottságokkal rendelkezik, falusi környezetben található. Tágas udvarral, tornaszobával rendelkezik. A 2015/2016-os tanévtől 1 óvónői státusszal bővült. A csoportok részben osztottak kis-középső, ill. középső- nagy csoport. Csoportonként 2 óvónő és 1 óvodavezető alkotja a pedagógus létszámot. Az óvodavezető önálló munkáltatói jogkörrel rendelkezik. Csoportonként 1-1 dajka dolgozik. A tálalókonyha 1 fő alkalmazottal működik.

Községünk 1600 fős fejei megyei település, melynek kb. 10%-a cigány származású. Beóvodázás évek óta sikeresen történik, minden gyermeket sikerül az óvodába beíratni. Óvodai programunk lehetőséget ad arra, hogy a hátrányos helyzetű, ill. a halmozottan hátrányos helyzetű, nehéz anyagi körülmények közt élő gyermekek részére biztosítsuk az érzelmi biztonságot, szükségleteik kielégítését, felzárkóztatásuk lehetőségét.

Programunk a „Komplex Prevenciós Program „részbeni adaptációja.

Óvodánk ad otthont az óvodát támogató alapítványnak is (Pátkai Csemetekert Óvoda Gyermekéiért Alapítvány).

Az óvodavezető részt vesz a Városkönyéki Óvodavezetők Egyesületének munkájában. Intézményünkben rendszeresen elméleti és gyakorlati továbbképzéseken vehetnek részt az egyesület óvodáinak dolgozói.

IV. Szakmai hitvallásunk

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig. A kisgyermekkor elsődleges nevelési színtere a család, mely meghatározó szerepét fontosnak tartják az óvoda dolgozói. Éppen ezért a családi nevelés jellemzőinek megismerése fontos részét képezi munkánknak.

A teljes óvodai közösség fejlesztése, a gyermeki személyiség szeretete, tiszteletben tartása, egyéni képességeken alapuló differenciált fejlesztése – egyéni tulajdonságok tolerálásával, amely a gyermek személyiségének teljes kibontakoztatásához vezet. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Különös tekintettel — a helyi igények és szükségletek alapján — foglalkozunk *a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésével, vagyis a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését segítő fejlesztő tevékenységek biztosításával.* Fontosnak tartjuk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének kiemelt támogatását. *Az etnikai nevelés tartalmi kérdései megfelelő hangsúllyal jelentkeznek nevelőmunkánkban, valamint a tehetséggondozás differenciált képességfejlesztési lehetőségeinek is teret biztosítunk.*

V. Nevelési céljaink

Az óvodánkba járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása. Figyelembe véve az életkori sajátosságokat, és különös tekintettel az eltérő egyéni fejlődési tempóra, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozásra.

Megőrizve az eddig elért eredményeket, értékeket meghagyva minden intézmény szakmai önállóságát annak ellenére, hogy intézményi társulás formájában működünk.

Az óvodai nevelés során — *a három* alapvető feladat közül — legfontosabbnak az érzelmi, *erkölcsi* és szociális nevelést tartjuk. Helyi pedagógiai programunkat az Óvodai nevelés országos alapprogram /továbbiakban Alapprogram/ elvei szerint leírtak alapján állítottuk össze. Az óvodánk nevelési célja azonos az Alapprogramban megfogalmazott tartalommal, de a megvalósítás útja, vagyis az

odáig vezető úton használt módszerekben van különbség, biztosítva az óvodapedagógusok módszertani szabadságát.

Az óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. *A gyermek nevelése elsősorban a család kötelessége és joga, és ezt az óvodapedagógusok nevelőmunkájukkal kiegészíthetik, illetve esetenként a hátránycsökkentések érdekében egyénre szabott feladatokat látnak el.*

Az óvoda funkciói: ⇒ óvó – védő
                          ⇒ szociális
                          ⇒ nevelő - személyiségfejlesztő

Óvó-védő

Érvényesítjük azt az elvet, hogy a gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg.

Szociális

Lehetőséget biztosítunk a családi háttérükből eredően hátrányos helyzetű gyermekeknek is, hogy óvodai nevelésük során alkalmuk legyen egy másfajta életmód és műveltség tartalommal való találkozásra. A nevelők az óvodákban élnek azokkal a lehetőségekkel, amelyek az elsődleges szocializáció koncentrált formájában rejlenek.

Nevelő – személyiségfejlesztő

Óvodáinkban az a nevelői meggyőződés érvényesül, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, tanítani, vezetni, segíteni, hogy célba érjen. Olyan nevelési életteret, tanulási szituációt teremtünk, mely által képessé válnak az iskolai élet megkezdésére.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. A pedagógiai tevékenységrendszerek, és a tárgyi környezet segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodapedagógus a nevelőmunka kulcsszereplője. A nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottakkal együtt titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel, s családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást. E kötelezettség a jogviszony megszűnése után, határidő nélkül fennmarad. A kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha alóla a szülő és a tanuló közösen, írásban felmentést adott. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki: a nevelőtestületi értekezletre, - a nevelők egymás közti, a gyermek érdekében végzett megbeszélésre -, azokra az adatokra, amelyek a törvény alapján kezelhetők. A gyermek fejlődésével, nevelésével kapcsolatosan nem terheli titoktartási kötelezettség a pedagógust a szülő irányában. Az intézmény a gyermekek fejlődésére vonatkozó adatokat más intézménynek nem adhat ki.

VI. Küldetésnyilatkozat

Fejlődésre nyitott, érzelem gazdag, kreatív és toleráns alkalmazotti közösség megteremtésével, szeretetteljes, *elfogadó és befogadó* óvodai légkör kialakítása, amelyben a gyerekek jól érzik magukat és képességeiknek megfelelően fejlődnek. A gyermeki jogok betartása és az alapvető tisztelet megadása mellett valósulnak meg az óvodai nevelés feladatai. *Mindezen tevékenységek alapján hozzásegítik a gyerekeket a következő életszakaszba való belépéshez, az óvoda-iskola átmenet pszichológiai és pedagógiai területeken történő fejlesztő tevékenységek sorával.*

VII. Óvodánk jövőképe

Otthonos, biztonságot nyújtó, gondoskodó, érzelem-gazdag óvodai légkör megteremtése, melyben széleskörű társadalmi, természeti tapasztalatok szerzését kívánjuk lehetővé tenni a gyermekek számára, életkori sajátosságaik, igényeik, képességeik figyelembe vételével. *A pedagógiai nevelési módszerek eredményes alkalmazásával a gyermeki személyiség kibontakoztatása kap hangsúlyt.* Bizalomra épített légkörben, nem direkt módon segíteni az iskolába való átmenet lépéseit, hanem a nevelés folyamatjellegének megfelelő egymásra-épültség alapján megteremteni a zökkenőmentes átmenet lehetőségét.

VIII. Nevelési alapelveink

- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása, a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeinek biztosítása a pszichológia által feltárt életkori sajátosságok figyelembevételével. Fejlesztő tevékenységünket a játékra építjük. Kiemelt helyet kap a szabad játék biztosítása.
- Tervezőmunkánkban mindig az adott képességekből kiindulva nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni adottságok és lehetőségek kibontakoztatására. *Munkánkban hangsúlyosan szerepel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, ezen belül is a halmozottan hátrányos gyermekek nevelése.*
- Nevelőmunkánkra tudatos, folyamatos, szervezett tanulással és önképzéssel készülünk. A sajátos nevelési igények kielégítése fontos feladatunk.
- Alapvető feladat: a gyermeki szükségletek minél teljesebb kielégítése.
- Gondot fordítunk a társas életmód elemi szokásainak kialakítására, a szellemi – kulturális örökségünk életkornak megfelelő átadására. A helyi hagyományok ápolása segíti az erkölcsi nevelési tartalmak

kidomborítását, a hazaszeretet alapjainak lerakását, az állampolgári nevelés alapvető elveinek megalapozását. *Az erkölcsi nevelés elvei alapján átszövik a helyi pedagógiai program céljait, feladatait, a tevékenységek tartalmát.*

Cél: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára is biztosítani kell az értelmi, érzelmi és szociális fejlődésükhöz szükséges fejlesztő, ösztönző környezetet. A hátrányok leküzdésével az iskolába lépést segítik, és a további eredményes életvitelhez kíván alapot adni az óvodai nevelés.

Feladatok: a hátrányok tartalmi elemeinek feltárása, a hátrányok leküzdéséhez fejlesztési tervek készítése, tevékenységek során a hiányok pótlása.

Az óvodapedagógusok feladatai: kapcsolatfelvétel a gyermeket nevelőkkel, a családokkal, a logopédussal, a pszichológussal, a védőnővel, orvossal, gyermekvédelmi tevékenységet ellátó rendszerekkel,

IX. Nevelési céljaink

- Fontos az óvodába járó gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása; figyelembe véve az életkori sajátosságokat, különös tekintettel az eltérő egyéni fejlődési tempóra.
- A test, a lélek és szellem életkorra jellemző összhangjának fejlesztése. A gyermeki szabadság tiszteletben tartásával és az egyéni képességek figyelembevételével a környezetben jól eligazodó az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek nevelése.
- A gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

- A gyermek személyiségének fejlesztése, a közösségi életre történő felkészítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése.

X.Feladataink – az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján

1. Egészség és környezeti nevelés alapelvei- Az egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés célja az óvodás korú gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése. A belső tényezők közül a genetikai tényezők lehetőséget nyújtanak a gyermek testi-lelki fejlődéséhez. A másik belső fejlődést meghatározó tényező a spontán érés, melynek ütemével, irányával a fejlődés szenzitív szakaszával számolnunk kell, ha a gyermek fejlődését segíteni akarjuk.

Óvodánkban kiemelten fontos az egészséges táplálkozás, megfelelő mennyiségű gyümölcs- és zöldségféle biztosítása.

Az óvodai nevelés feladata, hogy kialakítsa, és gyakoroltassa a testápolással, egészséges életmóddal kapcsolatos szokásokat. Az óvónő feladata a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

Másik fontos feladatunk a gyermekek egészségének védelme, edzése, a *pihenés biztosítása*, az ehhez szükséges eszközök, programok szervezése. A sokoldalú fejlesztés egyik fő feladata a motoros képességek fejlesztése, amelyek adottságokra épülnek és tevékenységek közben gyakorlással fejlődnek. A mozgásélmény örömforrás, ami megfelelő motivációs bázist teremt a további próbálkozásokhoz.

Az óvodában megfelelő mozgásteret, helyszínt, alkalmat, időt kell adni, hogy a gyerekek szabadon próbálják ki a különböző mozgásformákat.

A testi nevelés átfogó tevékenység és feladatrendszerét elsősorban a gondozás és mozgás által kívánjuk megvalósítani. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi. A gondozás, a gondoskodás kiemelt feladatként szerepel. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. Ezt a munkát segíti a dajka.

A gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi. Ezért a testi nevelésben fő feladatunk a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása és a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.

A környezettudatos magatartás megalapozása és az egészségfejlesztési program, a fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékeinek beépítése a foglalkozásokba. Ennek érdekében működtetjük a „Dohányzás elleni programot”, a „Madárdal programot”, és a „Hulladékgazdálkodási programot”. Az éves egészségfejlesztési programot a helyi védőnővel közösen alakítjuk ki.

2. Érzelmi, erkölcsi, és közösségi nevelés

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, derűs légkör vegye körül, ezt kell az óvónőknek a mindennapokban biztosítani. A gyermekek elsősorban érzelmeikkel értik és értelmezik a világot, erre épülhet később az értelemmel való felfogás és eligazodás.

Feladatunk, hogy segítsük a gyermek én-tudatának kialakulását, társas szükségleteinek kielégítését. Speciális helyzetünkből kifolyólag kiemelt szerepet kap a másság elfogadása, a toleranciára nevelés. A szocializáció az „emberré” nevelés folyamata, hogy be tudjanak illeszkedni a társadalomba.

A közösségi nevelés szempontjából fontos a közös élményekre épülő közös tevékenységek, kirándulások biztosítása. Ez történhet csak óvodán belül, de szervezhető szülőkkel közös kirándulás, közös délutáni foglalkozás, ahol a szülő

saját munkáját mutatja be a gyerekeknek. A gyermeki magatartás kialakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus viselkedése csoporton belül, de viselkedésével a környezetében az elfogadott erkölcsi normáknak is felel meg.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozás több területen, az igények és a szükségletek alapján valósul meg. A nehezen szocializálható, hátrányos környezetből jövő gyermekekkel kiemelten kell foglalkoznunk, ha szükséges speciális szakemberhez kell küldenünk. Ugyanez vonatkozik a ***kiemelkedő, tehetséges gyermekek esetében is.***

- Alapvető feladat az interperszonális kapcsolatok új formáinak kialakítása, amely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatra.
- Az énkép- önismeret- önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által. Ennek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra /autonómok/, hatékonyan érzik, észlelik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, teljesítményen keresztül történik.
- Új attitűdök, értékek, normák kialakítása:
Alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait:
  - egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése
  - a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció alakítása a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom – értékének alakítása

- az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti – életkorban elvárható kontroll erősítése
- a környezettudatos magatartás elemei alapján működő óvoda felnőtt közössége tud példát adni a gyermekeknek, a szülőknek az együttműködésről, egymás véleményeit meghallgató, egymást segítő és tetteiért felelősséget vállaló magatartásról.

A fent felsorolt tartalmak egyben megalapozzák az erkölcsi nevelés alapjait.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés fejlesztése alapját képezi az óvodai nevelésnek. Minden tevékenységben kiemelkedő szerepet kell betöltenie. Beszélő környezet megteremtésével, a gyermekek megismerésére épített nevelőmunka során megvalósítható az anyanyelv megfelelő fejlesztése. A sajátos nevelési igénynek megfelelően az egyéni differenciált bánásmód elvei alapján kell megtervezni a fejlesztés lépcsőfokait.

Fejlesztőmunkánk az értelmi képességek kibontakoztatásának tekintetében, az ebben a korban legintenzívebben fejlődő pszichikus funkciókra összpontosít, úgymint mozgás, testséma, percepció és verbalitás. A gyermekek alaptevékenysége a játék, így az értelmi képességek kibontakoztatása is a játékon keresztül történhet, nem elszakítva a nevelés többi területeitől.

A játék mellett nagyon sok élményt kell nyújtani gyermekeinknek, amelyek aztán a későbbi játékban kiteljesedve gazdagíthatják személyiségüket, erősítik bennük az összetartozás élményét. Az értelmi nevelésnél fontos a környezettel való érintkezés, önkifejezés, gondolkodás, tájékozottság, ismeretgazdagodás, érzelemmel elmélyülés, esztétikai érzék fejlesztése. Feladatunk a konkrét fejlesztés mellett, a fejlődéshez szükséges optimális feltételek biztosítása. A gyermek a saját tapasztalatain keresztül jusson el az összefüggések

felismeréséhez. Matematikai foglalkozások középső és nagycsoportban kötött formában, külön foglalkozás keretében is megvalósulnak heti egy alkalommal.

Segítenünk kell a következők kialakulását, fejlődését.

- Egyre pontosabb valóság-hű észlelés.
- Figyelemösszpontosításra való képesség.
- Valósághoz közelítő képzeleti működés.
- Reprodukív emlékezet.
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás.
- Az alakuló fogalmi gondolkodás.

XI. Az óvodai élet megszervezése

1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodapedagógusok felkészült szakemberek, akik a dajkákkal együtt látják el a feladatokat. Óvodánkban tálalókonyha működik 1 fő alkalmazottal. Minden dolgozó szakképzett.

Gyermekkép – nevelői léggör – a választott program szellemében

- Óvónőink személyiségét a gyermekszeretet, a tolerancia, a humanizmus, a rugalmasság, a segítőkészség jellemezze.
- Viselkedésükkel védelmet és érzelmi biztonságot nyújtsanak a gyerekeknek, legyenek nyitottak, kreatívak.
- A nevelői léggör nyugodtságával, derűjével tegyék hatékonyá munkájukat.
- Óvónő és gyermek számára egyaránt szükséges, hogy meghatározott kérdésekben dönthessen, önállóan kezdeményezhessen.
- Fontos, hogy a másságot tolerálják, tiszteletben tartásák.

- Nevelőmunkánkat közvetlenül segítő dajkák tevékenyen vegyenek részt a csoport mindennapi életében: az óvónővel egymás munkáját segítő kapcsolatot alakítsanak ki, melyet a továbbiakban is erősíteni lehet.

2. Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánk épülete megfelelő állagú, *a nevelőmunkához szükséges feltételek biztosítottak*. A programhoz szükséges tárgyi eszközök megtalálhatóak. Az udvar mérete, felszereltsége megfelelő. Az óvoda felszereltségét és az eszközöket folyamatosan felülvizsgálják, és a pótlásokat, cseréket végrehajtjuk, ha szükséges.

3. Az óvoda csoportjai

Két részben osztott csoporttal működünk: kis-középső és középső-nagy csoport. A csoportok elosztásánál figyelembe vesszük a szülői igényeket, kéréseket, illetve az arányos létszámelosztást.

4. Napirendünk

Az óvodai napirend tág időkeretet biztosít az egymást követő tevékenységeknek és támpontul szolgál a folyamatosság biztosításához a csoportok önállóságának érvényesítése mellett. A napirenden belül rugalmas időbeosztással élünk, mely igazodik a gyermekcsoport tempójához, igényeihez, fejlődéséhez, a megváltozott körülményekhez. A szokás-szabályrendszer kialakításával és begyakorlásával fokozatosan jut érvényre a zavartalanul, nyugodtan folyó napi élet. Az óvoda életében domináns szerepet kap *a szabad játék*, mely a napirend időtartamában is megmutatkozik. A gyermekek folyamatos érkezéséhez igazodva a reggeli egyéni ütemben zajlik, majd a gyermek ezután érdeklődésének megfelelően kapcsolódik be a játékba, illetve a tervezett tevékenységbe. A délelőtt még kiegészül a kerti étellel és a témáinkhoz kapcsolódó programokkal, kirándulásokkal. Az ebédet követően a gyermek életkorának megfelelő és szükséges pihenőidőt biztosítunk. Délután lehetőséget

adunk a szabad, kötetlen játékra, valamint a pedagógus által irányított szabadidős tevékenységekre, a kerti életre.

Feladatunk a napirend összeállításánál: az időkereteken belül a csoportok önálló napi életet terveznek, melyben az egyéni és életkori szükségletek a meghatározóak.

A tervezett tevékenységek a délelőtti folyamán valósulnak meg, melyek mindig kapcsolódnak az aktuális témákhoz, valamint a gyerekek érdeklődési köréhez. A tervezett, *szervezett* tevékenységek kötetlen formában zajlanak le. *A tevékenységek tartalma és ideje függ a gyermekek fejlettségi szintjétől, életkoruktól.* A tanulási folyamatok tevékenységei során az óvodapedagógusok támogató tanulási környezet megteremtésével végzik nevelőmunkájukat. Az életkori sajátosságok és a fejlettségi lépcsőfokok alapján választják ki a megfelelő tanulási módszereket. *Fontos, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésére gondot fordítsanak, vagyis a halmozottan hátrányos gyermekek és a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, a tehetséggondozás, az etnikai kisebbség nevelése* differenciáltan valósuljon meg, az egyéni igények és szükségletek figyelembevételével. A tevékenységekben megvalósuló tanulás történhet a csoportszobában, udvaron, tóparton vagy séta keretén belül is. A mozgásos szervezett tevékenységek a tornaszobában zajlanak le, ahol elegendő hely van a gyermekeknek mozgásra és többféle mozgásfejlesztő-eszköz áll a rendelkezésünkre, amely elősegíti a gyermekek fejlődését.

XII. Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógusok feladatai

- Szabad játék /amely az egész napot áthatja/
- Testi nevelés, mozgás
- Vizuális nevelés, manuális tevékenységek

- Mesélés, verselés
- Éneklés, zene, zenehallgatás
- Külső világ tevékeny megismerése
  - környezeti nevelés
  - matematikai tartalmú tevékenységek
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységek megvalósulása a tanulásban

1. Szabad játék /amely az egész napot áthatja/

A szabad játék a kisgyermekkor legfontosabb és a legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A szabad játék gyermekeink olyan megnyilvánulási módja, amelyet magáért a tevékenységért folytatnak, és örömszerzés kíséri. A játékon keresztül ismerkedik a kisgyermek önmagával, a világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel.

A játékban szerzett tapasztalatok többnyire az átélt valóságot tükrözik. Sajátosan, átalakított formában játsszák el a gyermekek érzelmeiket, vágyaikat és feszültségeiket. A gyermekek önkéntes és szabad játékának a célja, hogy önmagukkal és a környezetükkel ismerkedjenek, veleszületett kíváncsiságuk, kereső-kutató aktivitásuk kielégüljön. A játék közben egyre magasabb szinten próbálják ki saját hatékonyságukat, ötletgazdagságukat, türelmüket, társakhoz és szabályokhoz igazodó viselkedésüket, kitartásukat az akadályok leküzdésében.

A gyermeki játék legfőbb jellemzői az aktivitás, a spontán játék és az élvezet. E három tulajdonság mindig jellemző a gyermekek játékára.

Az óvodában különböző játékfajták jelennek meg, azonban nem lehet őket különválasztani, mert bár minden korosztálynak megvan a jellemző játéka, mégsem határolódnak el egymástól teljesen.

Óvodába kerüléskor minden kisgyermeknek megvan a maga világa, amit kialakított magának, amiben jól érzi magát és játszik benne. Bizonyos idő elteltével kezdik észrevenni társaikat, beszélgetnek, majd kialakul az együtt játszás beszéddel. Ebben a fázisban még nem játszanak, csak beszélgetnek, ezután alakul ki a tényleges együtt játszás, ahol megtalálhatóak az aláfölérendelt viszonyok.

A leggyakoribb játék az óvodáskor elején a gyakorló játék, amely a mozgás, cselekvés ismétlését jelenti.

A szerepjáték igen gyakori már kiscsoportos korban is. A szerepjátékban a gyermek szerepet vállal, eljátssza azt. Ennek a játékfajtának az alapja az, amit átélt. A megtörtént dolgokat leutánozza, kijátssza magából. A pedagógus feladata az élmény biztosítása és a feltételek megteremtése (pl. fodrászos, postás, piacos, boltos, orvosos játék). Ezek által a gyermek jobban megismeri a társadalmi környezetét, a szokásrendszereket, bizonyos köszönési, viselkedési formákat.

A konstrukciós játék céllal végzett tevékenység, hiszen a cél valaminek a létrehozása, összerakása. A gyermek eleinte cél nélkül rakosgatja a kockákat. A céllal végzett tevékenység 4 éves kor körül jelentkezik. Igazi konstruáló játéknak azt nevezzük, amikor minta, másolás alapján készíti el az építményt a játékeszközből a gyermek.

Szabályjátékok is folynak az óvodában, bár a szabálytudat még labilis ebben az életkorban. A szabályok megjelennek a gyakorlójátékban és a szerepjátékokban is, hiszen a játék bizonyos szabályok között folyik. Két fajtája van a szabályjátékoknak: mozgásos szabályjáték (pl. sorversenyek, bújócskák, labdajátékok) illetve az értelmi fejlesztés területén használható szabályjátékok (pl. képes kirakó, társasjáték, nyelvi játékok).

Az óvónő utánozható mintát ad a tevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, indirekt módon válik segítővé, kezdeményezővé a játék folyamatában.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A nagycsoport végére tudjon önállóan játéktevékenységet választani magának és abban elmélyülten tevékenykedni. Ezáltal fejlődik a figyelme, fegyelme, problémamegoldó készsége, konkretizáló képessége, kezűgyessége, emlékezete és gondolkodása. Főbb játéktevékenységei: magasabb szintű szerepjáték (pl. orvosos, fodrászos, boltos stb.), konstrukciós játék (pl. lego, egyéb építőjáték) és szabályjátékok (mozgásos szabályjáték és értelmi fejlesztés területén használható szabályjátékok). Ez utóbbinál fontos, hogy legyen valamilyen szintű versenyszelleme a gyermeknek.

2. Mozgás, testi nevelés

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a gyermek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenységek által szereznek információt környezetükről.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A testnevelési *irányított és szervezett* tevékenységek *mellett* jelen van a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelésben, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges felkeltsük a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy kell kialakítani, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodjunk.

A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése. Ezek fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékokban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére, pl. ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás stb.

Ezekhez a tevékenységekhez a helyet a csoportszoba rendszeres átrendezésével tudjuk biztosítani.

Az udvaron is kihasználunk minden lehetőséget és helyet a szabad mozgásra. Megengedjük, hogy a megfelelő méretű fára felmászhasanak. Vigyük ki az udvarra is a testnevelési eszközöket (pl. labdák, ugrókötelek).

Kialakítottunk sport-udvarrészt, ahol óvodapedagógusi felügyelt mellett a sokoldalú mozgásfejlődést segítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A tornaszobában optimális feltételek vannak a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztéséhez. A mozgásos tevékenységek során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna). Hetente egyszer van *tervezetten irányított* szervezett mozgás, naponta mozgásos játékokat szervezünk.

Az egyes tevékenységek megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. De legfőképpen az egyéni differenciált fejlesztés az irányt adó. Ehhez igazodva kell eldöntenünk az egyes

mozgásformák ismétlésének számát. Fontos, hogy a mozgásos anyaghoz természetesen igazodjanak a prevenciós program fejlesztési feladatai. Ehhez átgondolt, tudatos tervezésre van szükség. *A mozgástevékenységek* során mindig lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassanak. Különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítsük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat.

A feladat kiválasztásánál ügyelnünk kell arra, hogy a feladat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz, mert a túl könnyű nem készletti erőfeszítésre, a túl nehéz viszont gátlásokat okozhat.

A testnevelési tevékenységek során fontos a kéziszeres gyakori használata. Ezek jól szolgálják a fejlesztési célkitűzéseket és változatosabbá, érdekesebbé teszik a foglalkozásokat a gyermekek számára.

A tevékenység tervezésénél fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel /hótidővel/, folyamatosan mozogjanak, ehhez az együttes foglalkoztatási formát használjuk.

Természetesen *a mozgástevékenységeket* is a játék és a játékosság hatja át. A tevékenységeken több játékot is játszanak a gyermekek (pl. fogó-, futójátékok; sorversenyek stb.). A játékokat céltudatosan, a fejlesztendő mozgástevékenység specifikumai alapján és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Tudjanak vezényszóra egyszerre, egyenes testtartással elindulni, illetve megállni. Legyenek képesek az egyensúlyozó járás végrehajtására talajon, padon és eszközzel is.

Legyenek képesek különböző tempójú futásokra. Ismerjenek futójátékokat, fogójátékokat, ismertebb labdajátékokat, és tudják játszani azokat óvodapedagógus irányítása nélkül is.

3. Vizuális nevelés, manuális tevékenységek

A manuális tevékenység igen összetett, sokszínű nevelési terület, mely magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást és a kézimunka különböző fajtáit. Ezek a tevékenységek fontos eszközei a gyermekek személyiségfejlődésének. Formálódnak képzeleteik, gazdagodik élmény- és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik, erősödik az önkifejezése, esztétikai érzéke, továbbá önbizalma is, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet „rosszat” létrehozni. Alkotó tevékenysége épüljön a játékra.

Fontosnak tartjuk, hogy önkéntelenül kifejezhessék önmagukat.

Az óvodai alkotó – alakító tevékenység szervezésében alapvető feladatunk, hogy egy jól elkülönülő hely legyen a csoportszobában, ahol a nap folyamán, bárki szabadon választhasson az ábrázolási lehetőségek között. A szükséges eszközök elérhető helyen vannak a gyermekek számára, azok látványa már önmagában is motiváló, kipróbálásra, használatra kínálkozó. Amit rajzolunk, festünk, mintázunk a játék kelléke lesz.

Fontos, hogy figyelembe vegyünk a gyerekek különböző fejlődési ütemét. Úgy és annyit tevékenykedjenek, ahogyan és amennyire kedvük van. Biztosítjuk, hogy megismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel, azok használatával, és a különböző technikákkal. Ha szükséges egyénileg segítünk, de figyelemmel kísérjük a gyermek igényeit, gondolatait, engedjük szabadon próbálkozni őket.

Fontos, hogy csak akkor segítsük, ha elakad, ha a gyermeknek van szüksége instrukcióra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

A szándékos képalakító tevékenységet bátorítjuk, élményeikhez kapcsolódó témákkal, technikákkal. Támogatjuk és örülünk a közös

kompozícióknak. Ötletekkel segítjük őket a játék különböző kellékeinek készítésében. (Nagyobb méretű elemekből összeállított térrészek, búvóhelyek, sátrak, házak építésében, a tér változatos kihasználásában.)

Az ünnepekhez kapcsolódóan ajándékokkal kedveskedünk szüleiknek. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a környezetben látható érdekes jelenségekre (pl. táj, növények, időjárás).

Az elkészült munkáikat nagyméretű parafatáblára tesszük ki. Hetente, vagy akár naponta is alkalom nyílik az itt összegyűlt képek nézegetésére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére alkalmazzák a megismert ábrázolási eszközöket, technikákat. Szabadidejükben is szívesen ábrázoljanak. Munkáikban jelenjen meg az általuk ismert formavilág (pl. fa, ház, királylány, kutya stb.), és színvilág (környezetük színei).

Az olló és a többi eszköz használata váljék mindennapos tevékenységükké. Legyenek képesek ritmikus sorminta kialakítására.

4. Mesélés és verselés

A játék a világról szerzett benyomások cselekvéses elrendezése és ezt egészíti ki a mese, amely a szavak segítségével teszi ugyanezt.

Az óvodai anyanyelvi-, irodalmi nevelés /egymástól elválaszthatatlan/ az óvodai élet egészét átható folyamat. Cél a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

A játék a világról szerzett benyomások cselekvéses elrendezése és ezt egészíti ki a mese, amely a szavak segítségével teszi ugyanezt.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese, azon túl, hogy hozzájárul a gyermek jó

közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. Olyan beszédhelyzet, amely erős, tartós, önkéntelen figyelmet vált ki. Elsődleges forrásunk a magyar népmesék és gyermekmondóka gyűjtemények, ezekből választjuk ki a meséket, verseket úgy, hogy minden korcsoport igényeihez igazodjon.

Az óvónő mesélése, versmondása példaértékű legyen, hiszen a gyermek azt igyekszik utánozni. Nyelvtanilag helyes, tiszta beszéddel, ejtéssel, megfelelő artikulációval tolmácsolja az irodalmi alkotásokat. A társas élmények jelentsenek örömforrást, tudjanak csendben, figyelmesen mesét hallgatni, hogy a belső képalkotás minden gyerekben működhessen.

A szép magyar versek témái legyenek gyermek-közeliak akár természetéről, állatokról, évszakokról, játékokról, családról szólnak. Altatás előtt minden nap mesélünk vagy verselünk, énekelünk, gyakran ezeket egymásba fűzve. Verset, mondókákat képnézegetés, rajzolás, beszélgetés közben is mondhatunk, ha témája kapcsolódik a tevékenységhez. Dramatizálni a sokszor hallott kedves meséket szoktuk. A hét éven aluli gyermek legnagyobb teljesítménye az anyanyelv elsajátítása, a befogadó és beleérző fegyelem segítségével. Tudjuk, hogy az anyanyelv tanulása játék, mozgás és állandó gyakorlás, próbálgatás közben zajlik.

A csoportszobában biztosítjuk a gyermekek számára a mesés, mondókás, verses és képeskönyvek nézegetését, továbbá a képes újságokat is lapozgathatják a nap folyamán, ha kedvük van hozzá. A könyvek kiválasztásánál figyelembe vesszük az éppen aktuális témákat, a gyermekek érdeklődési körét és életkorát.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek szívesen meséljenek önállóan is, az ismert meséket játékidőben dramatizálják, bábozzák el. Legyenek képesek önállóan elmondani rövidebb meséket, verseket, továbbá erkölcsi ítéleteket megfogalmazni.

Érdeklődjenek a könyvek iránt, szabad játékidőben is szívesen lapozgassák, óvják, védjék azokat.

Tudjanak verseket, kiolvasókat tiszta kiejtéssel, a ritmust érzékeltetve emlékezetből elmondani. Kedvelt mesehősükkel megtörtént dolgokat vigyék be játékukba.

5. Éneklés, zene, zenehallgatás

Az óvodai zenei nevelés célja a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget.

Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

Eközben dolgozik a képzelet, az intellektus, a gyermek emberi kapcsolatokban való eligazodást tanul, közben fejlődik viselkedési és magatartási kultúrája.

Alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot, mivel a zenei nevelés az érzelmen keresztül hat a gyermekekre. Felkeltheti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát. Hatására a gyermek szeret énekelni, játszani, dúdolni és szívesen hallgat zenét.

A népdalok és a komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődik hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, harmonikus, szép mozgása.

A zenei nevelés elsajátításának főbb területei:

- zenei hallás és ritmusfejlesztés: mondókák, dalok,
- néphagyományok, néptánc, népzene:
  - népzenei felvételek,
  - más országok zenéjének megismerése,
- zenehallgatás.

Az óvodába lépéskor már minden gyermek rendelkezik valamilyen fejlettségű zenei ismerettel. Ezt bővíteni, rendszerezni az óvodapedagógus feladata. Az óvónők rendelkezzenek minél szélesebb repertoárral, hogy a kialakuló spontán játéktevékenységekhez tudjon ajánlani mondókát, dalos játékot, kiszámolót, táncmozdulatokat vagy népdalokat.

Fontosnak tartjuk, hogy a mondókák, dalok összekapcsolódjanak más tevékenységekkel is, így például rajzolás, színezés, mozgás közben is verselünk, dalolunk, mondókázunk, amennyiben a téma megegyezik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Ismerkedjenek meg az óvodások a néptáncsal, a népi hangszerekkel, a népzenevel és néphagyományokkal.

Ismerjék és merjék alkalmazni az alapvető mozgásokat, táncmozdulatokat, mozdulataik legyenek ritmikusak és esztétikusak.

Reméljük, hogy mire iskolába kerülnek, a gyerekek örömmel játszanak dalos játékokat. Merjenek és tudjanak tisztán, egyedül is énekelni. Érzik és élvezik a dalok és mondókák lüktetését, ritmusát, ami gyakori önálló és örömteli ismétlésre ösztönzi őket.

Figyelemmel és érdeklődéssel hallgassanak néhány percig éneket, vagy hangszeren előadott dalt, zenét.

Tudjanak tempót tartani beszédükben, éneklésükben, tapsolásukban és egyéb mozgásukban.

6. Külső világ tevékeny megismerése

a) Környezeti nevelés

A gyermekeknek minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget. Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatok realizálásában.

A környezeti nevelés célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot /mozgásos és érzékszervi/ szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. Ez azért szükséges, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni. Eközben építhetünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyaira.

A témák válogatása közben a lakóhely, a környezet sajátosságaihoz igazodjunk, nem elvont ismereteket kell közvetítenünk.

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét. A spontán játékokhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben legalább olyan hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken, foglalkozásokon.

A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják a többi nevelési területet. Mozgásos játékokra, cselekvésre és az érzékszervi megtapasztalásra épülnek.

A gyermekeket elsősorban látni kell megtanítani. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket. Folyamatos megfigyelést igényelnek pl. az évszakok, az időjárás elemeinek változásai, az évszakra jellemző jegyek, színek megfigyelése, az évszak esztétikája. A gyerekek gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakra jellemző képeket.

Törekedjünk, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyeltessük és tapasztaltassuk meg a gyermekekkel.

A környezet megismerésére nevelésnek fontos szerepe van a gyermekek nevelésében, hogy általa, a felnőttekkel együttműködő, kreatívan gondolkodó, érdeklődő gyermeket neveljünk.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természet, az emberi és tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyiról. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természettel, az emberi alkotásokkal, tanulja azok védelmét az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek környezetében való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföldet, az ott élő embereket, a hazai táj és helyi néphagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Feladatunk, hogy lehetővé tegyük a gyerek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítsunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, az ismeretek rendezésére, alkalmazására és szükség esetén korrigálásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Tudják szüleik nevét, ismerjenek foglalkozásokat. Tudják felsorolni az emberi testrészeket. Legyenek ismereteik az érzékszervek funkciójáról. Legyenek igényesek testük és környezetük tisztaságára. Tudják felsorolni az évszakokat és ismerjék azok jellemző jegyeit. Az ismert állatokat környezetük szerint tudják csoportosítani. Ismerjék a közlekedési eszközöket, és azokat tudják csoportosítani aszerint, hogy hol közlekednek. Ismerjék fel a környezetükhöz tartozó intézményeket (pl. posta, iskola), a környezetük színeit, sötét és világos változatait.

b) Matematikai tartalmú tevékenységek

A matematikai jellegű tevékenységek során az óvodapedagógus adjon elegendő tapasztalatot az értelmi képességek megfelelő szintű fejlődéséhez. A matematikai témák csoportjai: halmazok, relációk, geometria és mérés.

A halmaz absztrakt fogalom, ezért személyekről, tárgyakról, számokról stb. beszélhetünk. A térbeli kiterjedések összehasonlításakor használt szavak mindegyikével viszonyt, kapcsolatot, azaz relációt fejezhetünk ki. A gyermek a környezetében már sok kapcsolatot észrevesz, megnevez. A gyermek matematikai készségét fejleszthetjük a testeken és síkidomokon is megfigyelhető zárt vonalak, pontok fogalmának manipulatív tevékenységekkel történő építésével. A matematikai anyagok elsajátítását halmazelméleti alapon közelíthetjük meg, hiszen egyes esetekben a számosságot, más esetben a formai sajátosságot, illetve a mennyiségi szempontokat vehetjük alapul.

Célunk a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggésinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladatunk a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása. A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek.

Feladataink közé tartozik, hogy figyeljük a gyermeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítsük és megtervezzük az egyénre szabott fejlesztési területeket. Minél több érdekes problémahelyzetet hozunk létre, annál inkább aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra. Hagyjuk a gyermeket saját logikája szerint gondolkodni, ha a kínálgató lehetőségek közül nem fedezi fel mindegyiket, próbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni, de semmiképpen ne oldjuk meg a feladatot helyette, hanem tartsuk ébren

érdeklődését, míg rá nem jön minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük.

A funkcióöröm és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak a cselekvésben és a gondolkodásban.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Legyenek képesek különböző formákat, térbeli kiterjedési fokozatokat felsorakoztatni, egymással összehasonlítani és a fokozatosságot kifejezni.

Legyenek képesek két kiterjedést vagy mennyiséget egymással egyenlővé tenni, vagy az adott kiterjedésnél, mennyiségnél kisebbet, kevesebbet, illetőleg nagyobbat létrehozni.

Ismerjenek fel néhány testet, síkidomot (pl. négyzet, téglalap, kocka). Tudjanak 10-et, vagy 10-en aluli mennyiséget cselekedve két vagy többfelé bontani. Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat térben és síklapon egyaránt.

5. Munka jellegű tevékenységek

A munka illetve a munka jellegű tevékenységek játékos formában történő megvalósítása a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A munka, mint játék is önmagukért és másokért végzett külső célirányos tevékenység, amíg a munkafolyamatot meg nem tanulja.

Fontos, hogy a gyermek a munka jellegű tevékenységét szívesen és örömmel végezze. Fejlesztő hatással bír a közösségi kapcsolatokra és a kötelességteljesítés alakításában. A pedagógus részéről a munka jellegű tevékenységek szervezése tudatos pedagógiai felkészülést, szervezést, együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Az először öncélúan végzett tevékenység, mint pl. az önkiszolgálás, a gyermek fejlődésével párhuzamosan fejlődik és válik a kisebb, egyéni feladatvállalásokon keresztül közösségért végzett munkává.

6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai élet során az ismeretszerzés, a tanulás folyamatos tevékenység, mely részben utánzások, spontán tevékenység.

A pedagógus feladata, hogy olyan tevékenységformákat kínáljon, melyben a gyermekek több érzékszervét foglalkoztató tapasztalásának lehetőségét biztosítsa.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzások, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- felfedezés,
- kreativitás erősítése,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

Az óvodai tanulás célja a óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése, mely megvalósul az óvodapedagógus módszertani kultúrájának megfelelő módszerek alkalmazásával, mely alapján megvalósul a fejlesztés hatékonysága.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek, tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is alakulóban van.

XIII. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

1. A gyermekek életének jeles napjai

A gyermekek születésnapját csoportonként megünnepeljük dajkákkal, óvónőkkel és persze a csoport tagjaival. A gyermek, otthonról hozott édességgel kínálja meg pajtásait, őt a csoport által készített ajándékkal lepjük meg. Célunk, hogy ezen a napon csak az ünnepelt kerüljön a középpontba, őrá figyeljenek a többiek, az „örömszerzés” élményét és az egymás iránt érzett figyelmük, érzékenységük növekedjék.

2. Egyéb ünnepek

- *Idősek napja*

Óvodai, illetve alapítványi szervezés, községi szintű rendezvény. Időpont: október, nagycsoportosokkal.

Rövid 10-15 perces műsorral készülünk a gyermekekkel, mely programot a község lakói örömmel várnak. Fő célunk, hogy a gyermekek tiszteljék és becsüljék az időskorú embereket. A gyermekek az örömszerzés élményét éljék át.

- *Mikulás*

Nyílt ünnep, szülőkkel együtt ünnepelünk decemberben.

A várakozási időben verssel, dallal készülünk az ünnepre, a Mikulás személyesen jelenik meg, ilyenkor ajándékot oszt szét a csoportokban a gyermekek között. A várakozás izgalommal tölti el őket.

- *Karácsony*

Nyílt nap, szülőkkel együtt.

A karácsony a család meghitt ünnepe. Az óvodában hétről hétre versekkel, dalokkal, ill. ünnepi dekoráció készítésével hangolódunk rá erre az „eseményre”. Az utolsó héten egy napra meghívjuk a szülőket, ahol nyugodt, meghitt légkörben együtt énekelünk, verselünk és különböző kézműves tevékenységeket végzünk (pl.: mézeskalács sütés, mécesstartó készítés, fenyődísz készítés stb.). Célunk ezzel, hogy a család és az óvoda közötti jó kapcsolatot fenntartsuk és ápoljuk.

Óvodai és alapítványi rendezés- decemberben. Óvoda időn túli rendezvénye szülők és gyermekek részére.

A játszóházzal célunk a karácsony hangulati előkészítése, gyermekek-szülők - óvoda együttes, örömteli tevékenysége.

- *Farsang*

Községi szintű rendezvény – februárban, szülőkkel alapítványi szervezésben szombati napon.

A község kisgyermekes családjaival közösen rendezzük meg. Műsorral készülnek a gyerekek, majd kötetlen táncjátékkal búcsúztatják el a telet. A gyermekeket az előkészületi időben megismertetjük a népszokásokkal.

- *Március 15.*

A csoportok együtt, közösen emlékeznek meg erről a napról. A gyermekek életkoruknak megfelelően verseket, dalokat adnak elő egymásnak. Célunk a hazaszeretetre nevelés. Mesélünk a magyar husárokról, kokárdáról és korabeli dalokat hallgatunk. Ezen a napon közösen vonulunk ki a községi emlékhelyhez, ahová elhelyezzük a már korábban elkészített munkáinkat (pl: magyar zászlót, kokárdát, festett huszárt stb.).

- *Húsvét*

Zárt program- április- környezeti nevelés keretén belül.

Értelmét és jelentését a kisgyermek még nehezen értenék meg, ezért elmeséljük nekik a hagyomány eredetét, illetve a hagyományhoz kapcsolódó népszokásokat. Locsolóversek mondogatásával, sütéssel, tojásfestéssel készülődünk. Ajándékkereséssel zárjuk ezt a napot, melyet a pedagógusok készítenek a gyermekeknek.

Húsvéti játszótér

- *Föld Napja*

Zárt program, a környezeti foglalkozás keretein belül – április 22.

A Föld Napján környezeti foglalkozás keretében foglalkozunk bolygónk élővilágával. Mivel óvodánk a Velencei-hegység és a Vértes lábánál terül el, kiemelten fontosnak tartjuk természeti környezetünk minél szélesebb körű megismertetését és megszerettetését.

- *Anyák napja*

Nyílt ünnep, a szülőkkel együtt – május.

Versekkal és dalokkal készülünk az édesanyák és a nagymamák köszöntésére. Délutáni időszakban, rövid műsor keretében adják át a gyermekek, az általuk gondosan és sok szeretettel, örömmel elkészített ajándékot.

- *Tavaszi kirándulás*

Zárt program az óvodai dolgozókkal május hónapban.

Az óvodai csoportok együtt, külön autóbusszal kirándulnak egy közeli városba, ahol közös játékkal, állatkerti kirándulással, múzeum látogatással stb. töltjük el az időt. Célunk, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg társadalmi környezetükkel, amely segíti a kicsik eligazodását a felnőttek világában és a

társadalmi élet különböző helyszínein. Az óvodában csak az élményközpontú tevékenységen alapuló környezeti nevelés lehet eredményes.

- *Gyermeknap majális*

Alapítvány és az óvoda szervezésében, szülőkkel és az óvónőkkel közösen szervezett és lebonyolított program, melyet az óvodai időn túl tartunk meg, május hónapban.

Közös sport és játékdélután, mely során különböző programokkal vidám délutánt varázsolunk a családok részére. A programok között szerepelhet pl. bábelőadás, zenei koncert, bohócműsor, táncház, játékos vetélkedők, játszóház stb.

- *Játszóházak*

A játszóházak különböző ünnepekhez kötődnek, minden tanévben a nevelőtestület dönti el, melyik valósuljon meg (karácsonyi, Márton nap, húsvéti)

- *Túranap*

Alapítvány és a szülők szervezésében egész napos családi program főzéssel, játékokkal, sportversennyel szombati napon.

- *Madarak fák napja*

A Vértesi Natúrparkkal együttműködve a "Madárdal,, programba bekapcsolódott óvodánk, így több helyszíni foglalkozást tartunk a környezetismerten belül a hozzánk ellátogató szakemberrel.

XIV. Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvoda – család kapcsolata

Óvodánk célja a családi nevelés kiegészítése, kiterjesztése, gyermekközpontú óvodai életmód kialakítása, figyelembe véve a helyi adottságokat.

Év elején ismertetjük röviden a szülőkkel a nevelési felfogásunkat és programunk alapelveit, nevelési módszereinket és kereteinket. A sikeres óvodai neveléshez szükséges a szülők egyetértése és támogatása, valamint aktív részvétele az óvodában zajló életmódban.

Óvodánk nyitott: a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes egyeztetés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket és szeretjük gyermekeiket.

A kapcsolattartás formái

- ❖ Játszóház: a beíratandó gyermekek és szüleik betekintést nyerhetnek a csoportok életébe, szokásrendszerébe és megismerkedhetnek kortársaikkal, valamint leendő óvó nénikkel.
- ❖ Szülői értekezlet: a szülői értekezletek során megbeszéljük az óvodai élet programjait, a szülőket érintő fontosabb eseményeket. A beszélgetés nem csaphat át személyeskedésbe, baráti légkörben történjen. Évente vendégelőadót is hívunk (orvos, pszichológus, védőnő, logopédus stb.), akik egy-egy témában tartanak előadást.
- ❖ Fogadóóra: egyéni beszélgetés, ahol lehetőség nyílik a szülőkkel való négy szemközti, elmélyültebb beszélgetésre. Vannak célzott beszélgetések, amikor az óvónő hívja be a szülőt.
- ❖ Nyílt nap: óvodánkban a nyílt nap délelőtt zajlik, ahol a szülők láthatják gyermekük viselkedését közösségben, valamint a fejlődését.

- ❖ Munkadélután: a szülők az óvónőkkel együtt közösen készülnek az aktuális ünnepre.
- ❖ Ünnepélyek: óvodánkban nyitott és zárt ünnepek egyaránt vannak.

2. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Célunk: az egyéni képességek figyelembevételével a gyermeki szabadság tiszteletben tartásával érett, a tanulásra nyitott és környezetükben jól eligazodó óvodás gyermekek nevelése. Ennek érdekében folyamatos és rendszeres kapcsolattartásra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a kölcsönös tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt. Szeretnénk elérni, hogy az iskolában tanítók megismerjék programunkat, módszereinket és az óvodás gyerekeket. Keressük az együttműködés lehetőségeit arra alapozva, hogy minden életkornak megvan a maga fontos szerepe és feladata az emberi életben: az óvodás és az iskolás kornak egyaránt. /Tilos bármelyiket feláldozni, megcsonkítani egy következő érdekében – írja Nagy László már századunk elején./

Tudjuk, a gyermekek iskolai teherbírása jobb, ha előtte teljes és igazi gyermekkoruk volt, ha önálló, magabiztos óvodásként léphetnek az iskolába. Az iskolai munkára érlelés, tanítás az első iskolai évek feladata, és nem az óvodáé. A korszerű pedagógiai dokumentumok hangsúlyozzák, hogy az iskolának kell elsősorban az óvodához közelíteni.

Ezért egyeztetéssel óvoda, illetve iskolalátogatásokat és az intézményvezetők folyamatos kapcsolattartását tervezzük és szervezzük.

3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

- Egészségügyi szakszolgálat
  - Háziorvosi általános orvosi szűrővizsgálat /belgyógyászat, kardiológia, szemészet, hallásvizsgálat,/
  - Fogászati szűrővizsgálat
  - Védőnői ellenőrzés

- Más szervezetekkel való kapcsolattartás
  - Városkörnyéki Óvodavezetők Egyesülete Tapasztalatcserét, önálló továbbképzések szervezését teszi lehetővé.
  - Közművelődési intézményekkel, vállalatokkal is kapcsolatot tartunk.
  - „Pátkai Csemetekert Óvoda Gyermekéiért” Alapítvánnyal közösen szabadidős programok szervezése.
  - Járási, Megyei Szakszolgálatok (vizsgálati anyagok küldése, szakvélemény kérése, tanácsadás, szülői értekezletre előadás)
  - A község civil szervezeteivel kapcsolattartás, közös rendezvények szervezése, egymás segítése.
  - ÁNTSZ: közös előadások, fórumok szervezése. Ellenőrzések.
  - Fenntartó - Kapcsolattartási formák: időpont egyeztetéssel a Polgármester bármilyen témában fogadja az óvodavezetőt, illetve a Az Önkormányzat által meghatározott módon rendszeres és folyamatos tájékoztatás az intézmény munkájáról.

XV. Intézményünk speciális szolgáltatása

- **logopédia** (térítésmentes), szakszerű beszédfejlesztés, prevenció foglalkozás a rászoruló gyermekek részére
- **Hittan** foglalkozás
Amennyiben a szülők igénylik a hittan foglalkozást, az óvoda biztosítja az időt és a helyet.
- **néptánc** foglalkozás (szülői igény szerint)
- **gyógypedagógiai ellátás** (igény szerint)

XVI. Inkluzív pedagógia

Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással a gyermekek esélyegyenlőségét biztosítjuk. Figyelünk a tehetséges, hátrányos helyzetű, BTM, SNI gyermekekre, megfelelő fejlesztésükre szükség esetén szakemberek bevonásával. A pedagógus a differenciálás, az egyéni segítségnyújtás módszereit alkalmazza a napi munkája során.

Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek:

- családlátogatás, egyéni beszélgetés, védőnővel, családsegítővel konzultáció, segítségnyújtás az adott problémához,
- a hátrányos helyzet okainak feltárása (környezeti, anyagi, egészségügyi, a gyermek személyiségében rejlő)
- szülőknek felajánlott segítség (tárgyi, szakemberek ajánlása, pedagógiai, mentális)

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása és fejlesztése

- óvodánk a beszéd fogyatékos gyermekek integrált befogadását tudja biztosítani az Alapító okirat szerint
- külön fejlesztését utazó gyógypedagógus oldja meg
- csoporton belüli fejlesztését a csoportos óvónők végzik

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- az egyenlő bánásmód követelményeinek érvényesítése,
- differenciálás alkalmazása foglalkozásokon, a mindennapi nevelésben
- nevelőtestület együttműködése a gyermekek érdekében
- óvoda-iskola átmenet támogatása
- hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése

XVII. Gyermekvédelem

- a gyermekvédelmi felelős évente gyermekvédelmi tervet készít, mely alapján a csoportos óvónők végzik munkájukat, ill. kapcsolatot tart a családgondozóval,
- a csoportos óvónők jelzik a vezető, ill. a gyermekvédelmi felelős felé, ha bármilyen problémát észlelnek,
- titoktartási kötelezettség betartása
- az intézmény fenntartójával (jegyző) a gyermekvédelmi felelő, ill. vezető rendszeres kapcsolatot tart a halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek figyelemmel kísérése érdekében és megteszik a törvényes és szükséges intézkedéseket

XVIII.A pedagógiai munka dokumentációi

- csoportnapló
- felvételi és mulasztási napló
- gyermekek személyi anyaga (fejlettséget mérő lapok, anamnézis)
- ütemterv

XIX. A Pátkai Csemetekert Óvoda programjában felhasznált szakirodalmi jegyzék

- Baranyi Sándorné: „Értük-velük” Környezetvédelem az óvodában (1997.)
- Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések kézisztára.
- Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár, Alex-typo Kiadó, 1992.
- Balázsne Szűcs Judit – Szaitzné Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel SZORT Bt., 1998. Bp.
- Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet. Bp. Kincs Könyvkiadó Kft., 1995.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában, Budapest, Akadémia Kiadó, 1994.
- Horváth Györgyné – Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel
- Játékpszichológiai szöveggyűjtemény. Szerkesztette: Stöckert Károlyné
- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. 1975. Gondolat kiadó
- Makra Lajosné – Fülöpné Kiss Ibolya – Laki Judit: Óvodai élet a „százholdas pagonyban” 1997. Dezső László nyomdája
- Nádai Magda dr.: Erdei ünnepek és hétköznapok gyerekekkel. Budapest: Flaccus Kiadó, 2005.
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Bp. Országos Közoktatási Intézet 1997.
- Prokolábné dr. Balogh Katalin, Páli Judit dr., Pintér Éva et al.: Komplex Prevenációs Óvodai Program. Budapest, 1996.
- Schautiné Farkas Julianna: Játékos természetvédelem (1994.)
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában EMB 1982.
- Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában.
- Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné – Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Az óvodai nevelés játékkal, mesével, Bp. Eötvös József Könyvkiadó 1997
- Zilahi Józsefné: Mese, vers az óvodában jegyzet, Bp. Tankönyvkiadó

Zsámboki Károlyné: Bence világot tanul (Óvodások matematikája)

Sopron 2001.

Zsámboki Károlyné – Eperjesy Barnáné: Az óvodai élet építőkövei.

Sopron: PeproLAN Kft., 2003.

Villányi Györgyné: Játék a matematika? Budapest, Tárogató Kiadó, 1993.

Villányi Györgyné: Óvodai programkészítés, OKKER, 2000.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 137/1996 (VIII. 28) és a 225/2009.

(XI. 20), 210./2010 (VII: 30), valamint 363/2012. (XII.17) sz. kormányrendeletek

Az Óvodai Nevelés Programja, OPI Bp. 1989.

Az Óvodai nevelés folyóirat cikkei

A Kisgyermek szakmai folyóirat cikkei

2011 évi CXC törvény a nemzeti Köznevelésről

2012évi CLXXXVIII. törvény a köznevelési feladatok ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami háztartásba vételéről 229/2012. (VIII. 28.)

Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

32/2012 (X.8.) EMMI rendelet A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelési irányelveiről

XX. Záró rendelkezések

1. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai *pedagógiai* program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól

A helyi *pedagógiai* program módosításának lehetséges indokai:

- az *aktuális* törvény előírások, *rendeleti változások* alapján
- program felülvizsgálat eredményeinek megfelelően
- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

Folyamatos, tervezett programelemző, értékelő vizsgálatok (fejlesztést vagy szinten tartást biztosító):

- minden nevelési év végén megadott szempontok alapján értékeljük munkánkat

A program nyilvánossága:

A helyi pedagógiai programról az óvodánkba beiratkozó gyermekek szüleit igény esetén előzetesen, majd az előjegyzést követő nyílt napon, illetve legkésőbb az első szülői értekezleten tájékoztatjuk. (Szükség esetén – szülők kérésére – egyéni, részletes tájékoztatást adunk.)

- A pedagógiai programról tájékoztatást külső érdeklődőknek az óvoda vezetője vagy helyettese, az óvodába járó gyermekek szüleinek a vezető- és a nevelőtestület tagjai adnak.
- A program – az óvoda többi dokumentumával együtt a vezetői irodában bármikor hozzáférhető. Az érdeklődő szülők megbeszélés alapján elolvasásra ki is kölcsönözhetik.
- KIR-ben meg kell jeleníteni (közzétételi lista)

XXI. Legitimációs záradék

Pedagógiai Programot készítette:

dátum: .....
.....
nevelőtestület nevében

Pedagógiai Programot jóváhagyta:

dátum:.....
.....
intézmény vezető

A Pedagógiai Programot elfogadta:

dátum:.....
.....
nevelőtestület nevében

A Pedagógiai Programot véleményezte:

dátum:.....
.....
szülői szervezet elnöke

A Pedagógiai Programról egyetértését kinyilvánította:

dátum:.....
.....
fenntartó nevében

XXII. Egyetértési Nyilatkozat

A Pátkai Csemetekert Óvoda Pedagógiai programját elfogadom és jóváhagyása után azt kötelező érvényűnek tartom a munkám során.

A nevelőtestület tagjai aláírásukkal igazolják a programmal való azonosulásukat.

NÉV

ALÁÍRÁS

Laborcáné Tatai Anikó

.....

Frankné Németh Diána

.....

Dékány Mónika

.....

Tiringer- Schneider Helga

.....

Pátka, 2015.09.01.